

9. Moderní koncepce vyučování

Problémové vyučování jsou založeny především na samostatnosti žáka, jeho tvořivém přístupu a aktivnímu přístupu k učení. Metoda vyučování umocňuje aktivitu a vytváří podmínky pro formování intelektových dovedností.

Podstata takové koncepce vyučování spočívá v nácviku intelektových dovedností ze stimulovaných cvičných situacích, kdy žáci hledají postupy a řešení k dosažení cíle. **Mezi hlavní problémové metody patří:**

- **simulační a situační** – simulační metody uvádějí žáky do analýzy problémů, které mohou existovat i neskutečnosti. Pod pojmem simulace chápeme zjednodušené předvedení určité skutečnosti. Tak je možné používat nákresy, modely atd.. Předpokládají aktivitu studentů. Simulační metody navozují určitý hravý ráz situace, která nemá konfrontační charakter. Situační metody umožňují žákům získávat dovednosti, analyzovat a řešit problémy, které představují životní situace. Patří sem řešení různých případných konfliktů, incidentů, dopravní nehody. Situace mohou být vybrány z nejrůznějších oblastí. Žáci se učí postupně řešit jednotlivé konflikty a také tlumit emotivní postoje
- **inscenační** – podstata inscenačních metod spočívá v hraní rolí osob zúčastněných v určité simulované situaci. Role mohou být pro žáky zvolené nebo přidělené. Jde o problémovou metodu, která se přibližuje, reálné situaci. Inscenační metody mohou mít různý charakter – umělecké, psychosociální, terapeutické a výchovně vzdělávací. Vhodná pro školení managerů, jak jednat s lidmi
- **ekonomické hry** - jsou založeny na modelech fiktivní firmy, kde žáci se učí řešit problémy spojené s vyšším managementem

Programované vyučování

Vyučování je chápáno jako regulovaný proces se zpětnými vazbami. Uspořádání vyučování je tak, aby žák pracoval samostatně a nebyl stresován. Učivo je kódováno do jazyků tak aby mohlo být prezentované pomocí výpočetní techniky počítačů, trenažérů, simulátorů atd...

Lineární programované učení (Skinner) – při učení žák postupuje neustále dopředu, učivo je členěno tak, aby žák neudělal chybu

Větvené programované učení (Crowder) – počítá s žakovou chybou. Pokud žák udělá chybu, program ho navede na jinou větev, která je nositelem učení, pak se zase žák vrátí zpět do hlavního programu

Programy adaptivního řízení – jsou založeny na vzájemné interakci mezi programem a jeho uživatelem

Výhody:

- žák si jde svým tempem je informován o chybě
 - učitel přestává řídit vyučovací proces a stává se poradcem
 - učitel neopravuje sešity

Nevýhody

- na každé téma se nedá zpracovat program
- žáci nejsou dostatečně připraveni z hlediska sociálních věcí (komunikace mezi žáky a učitelem)
- je podřízeno ekonomice
- negativní dopad na učitele

Principy

- malých kroků
- aktivní odpovědi
- bezprostřední upevňování
- vlastní tempo
- optimalizace programu

Skupinové vyučování

Je to organizační forma vyučování, kdy se vytvářejí malé skupiny žáků tak 3-5. Uplatňuje se dobře tam, kde zadat složitější úkol nebo problém. Skupiny mohou být vytvářeny podle různých hledisek (kamarádi, stejně nadaní...)

1. fáze – formulování otázky a nastolení problému
2. činnost žáků ve skupině při řešení problémů
3. práce třídy s výsledky jednotlivých skupin

Výhody takového vyučování jsou ve vyšší aktivitě jedinců a zapojení pomalých žáků, zvolení si vlastního tempa. Nevýhody – jsou jedinci, kteří se vezou, hlučnost, neprobere se mnoho učiva

Kooperativní vyučování

Je založeno na principu spolupráce při dosahování cílů. Výsledky jedince jsou podporovány činností celé skupiny a celá skupina má prospěch z činnosti jednotlivce. Základní pojmy jsou sdílení, spolupráce, podpora.

Otevřené vyučování

Je založeno na změně prostředí a jeho atmosféře. Třída se nechápe jen jako místo, kde se děti učí, ale zároveň i jako místo, kde žijí a získávají zkušenosti. K základním formám patří:

- společná činnost v kruhu – žáci jsou v kruhu, všichni na sebe vidí, umožňuje individualizaci, podporuje otevřenost, samostatnost a odpovědnost
- svobodná práce- žáci si sami volí z určitých možností, které učitel nabídne
- týdenní plánování -
- řešení projektů – od svobodné práce se liší tím, že předpokládá společné plánování a řešení ve skupinách
- fáze, kterou přímo organizuje učitel

Nedílnou součástí otevřeného vyučování je utváření nového vztahu mezi školou a rodiči

Projektové vyučování

Je založeno na řešení komplexních teoretických nebo praktických problémů na základě aktivní činnosti žáka. Orientuje se především na **pojem zkušenosti žáka**. Vychází z předpokladu, že předměty získávají význam, pokud se včleňují do lidských zkušeností. Nelze od sebe odtrhávat poznání a činnost, práci hlavy a práci rukou.

Postupy při projektovém vyučování

- navedení situace, která představuje pro žáky problém
- diskuze se žáky o plánu řešení zvoleného problému
- rozvíjení činnosti vyžadujících řešení problémů
- závěr projektu